

Bronisław Sitek

"Le cause di canonizzazione dei Santi", Fabian Veraja, Città del Vaticano 1992 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 36/1-2, 259-261

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Fabian Veraja, Le cause di canonizzazione dei Santi,
Liberia Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1992, ss. 190.**

Fabian Veraja jest jednym z najwybitniejszych znawców procesu kanonizacyjnego. Zagadnieniem tym zajmuje się od wielu lat, owocem czego jest znacząca ilość prac naukowych przez niego opublikowanych. Nadto, od kilku lat pełni funkcję zastępcy sekretarza Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Dlatego z radością należy przyjąć, że w roku ubiegłym ukazała się jego książka poświęcona zagadnieniom teoretycznym i praktycznym procesu kanonizacyjnego. Przy czym należy zwrócić uwagę, że jest ona przerobieniem i poszerzeniem jego wcześniejszej pracy (*Commenta della nuova legislazione per le cause dei santi*, w: *Sussidi per lo studio delle cause dei santi*, t. 1, Roma, 1983).

Książka składa się z 6 rozdziałów, 5 dodatków, całej nowej regulacji prawnej procesu kanonizacyjnego oraz indeksu analitycznego.

W pierwszym rozdziale (s. 11—20) zostały przedstawione niektóre etapy rozwoju procesu kanonizacyjnego. Autor książki rozpoczął od reformy Urbana VIII. Papież ten postanowił, iż proces kanonizacyjny będzie rozpoczynać się od zebrania wszystkich pism zredagowanych przez kandydata do wyniesienia na ołtarze. Wydał też zakaz sprawowania kultu publicznego niezatwierdzonego przez Stolicę Świętą.

Wzrost liczby spraw kanonizacyjnych oraz udoskonalenie metody krytyki historycznej zrodziło konieczność ponownego zajęcia się tymi sprawami. Nowo powstałe problemy zostały zebrane i opracowane w Dekrecie Kongregacji Rytów. Z polecenia Piusa X został on ogłoszony 26.08.1913 r. Następnie Dekret ten został recypowany przez Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 r. gdzie miała miejsce całościowa regulacja prawna spraw kanonizacyjnych.

Już w początkach lat 60-tych zaczęto myśleć o ponownej reformie procesu kanonizacyjnego. Papież Paweł VI w tym celu powołał do życia komisję składającą się z prałatów kongregacji, kanonistów i teologów. Pracom przewodniczył kard. P. Felici. W sumie komisja ta opracowała aż 4 schematy.

W rozdziale II (s. 21—32) zostały przedstawione uprawnienia biskupa diecezjalnego i tych, którzy są z nim w prawie zrównani. Najpierw autor zajął się tym problemem z historycznego punktu widzenia, akcentując tendencje zmierzające do ograniczenia uprawnień biskupa w tym zakresie na rzecz Stolicy Świętej. Jednakże podczas Soboru Watykańskiego II stwierdzono, że biskup dokonuje czynności procesowych mocą własnej władzy. Zaś ograniczenia jego władzy płyną stąd, że wraz z kanonizacją dokonuje się ustanowienie kultu publicznego w całym Kościele, a taką władzę posiada jedynie papież. Do kompetencji biskupa należy m.in. przeprowadzenie badania nad życiem sługi bożego, heroiczności cnót, przyczynami męczeństwa, famą męczeństwa lub świętości oraz cudami zdziałanymi za jego pośred-

nictwem. Jeżeli chodzi o sprawy dawne to zadaniem biskupa jest stwierdzenie antyczności pochodzenia kultu.

W rozdziale III (s. 33—55) autor zajmuje się przebiegiem procesu kanonizacyjnego na terenie diecezji. F. Veraja zasadniczo ograniczył się do przedstawienia postanowień Konstytucji Apostolskiej. Godne zaznaczenia jest wyjaśnienie przyczyn uzyskania *nilhil obstat* Stolicy Świętej na dalsze prowadzenie procesu przez biskupa. *Nilhil obstat* jest konieczne od momentu, gdy opinia diecezjalnej komisji teologów i historyków odnośnie do pism sługi bożego jest pozytywna. Nie oznacza to jednak, że odtąd biskup działa na mocy władzy delegowanej. Pozwala mu to m.in. na dostęp do archiwów różnych kongregacji.

Autor dopuszcza możliwość posługiwania się najnowszymi osiągnięciami techniki, takimi jak komputer czy kserokopiarka.

W rozdziale IV (s. 57—79) został przedstawiony przebieg postępowania kanonizacyjnego w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. F. Veraja akcentuje bardzo mocno to co jest nowe w stosunku do poprzedniej regulacji prawnej. I tak, mówi o powołaniu do życia Kolegium Relatorów. Sama postać relatora jako takiego nie jest czymś nowym. Obecnie nastąpiło jednak bliższe określenie jego pozycji i zadań w procesie. Do jego obowiązków należy kontrolowanie pracy biegłych i rozwiązywanie powstających problemów. Autor przybliżył nam także koncepcję heroicznego cnót, która została już wypracowana przez papieża Benedykta XIV. W przypadku męczennika ważne jest ustalenie motywów takiego działania oraz wrogości do religii po stronie sprawcy.

W rozdziale V (s. 81—88) autor omawia sprawę wymogu cudów do kanonizacji. Najpierw F. Veraja skrótowo i przejrzyście przedstawia historyczny rozwój tego wymogu. Obecnie do beatyfikacji wymaga się jeden i do kanonizacji drugi cud. Przyczym istnieje możliwość uzyskania dyspensy tak w jednym jak i drugim przypadku.

W VI rozdziale (s. 89—94) jest mowa o rozróżnieniu pomiędzy beatyfikacją a kanonizacją. Dawniej podstawą takiego podziału było niedokończenie postępowania procesowego. Dlatego beatyfikowanym można było być już po ogłoszeniu dekretu o heroicznosci cnót i dekretu o działaniu cudów za wstawiennictwem sługi bożego. Kult błogosławionego był ograniczony zawsze do określonego miejsca. Z czasem jednak pojawiły się przypadki rozciągnięcia kuty błogosławionego na cały Kościół. Tym samym różnica ta zaczęła się zacierać. Obecnie istnieje taka sytuacja, że papież mógłby znieść beatyfikację. Jednak za jej utrzymaniem przemawiają względy pastoralne.

W rozdziale tym autor książki zajmuje się również tzw. kanonizacją równoczesną tj. rozciągnięciem na cały Kościół kultu sługi bożego za pomocą wstawienia do kalendarza powszechnego jego święta wraz z formularzem mszalnym i oficjum brewiarzowym.

W końcowej części książki znajduje się 6 dodatków typowo praktycznych.

W pierwszym dodatku (s. 107—119) autor zajmuje się losem spraw kanonicznych rozpoczętych przed 7 stycznia 1983 r.

W drugim dodatku (s. 197—119) została przedstawiona procedura w tzw. przypadkach wyjętych.

W trzecim dodatku (s. 121—131) zostały przedstawione zasady oraz zakres przesłuchania świadków odnośnie do życia, cnót i famy świętości sługi bożego.

W czwartym dodatku (s. 133—146) został przedstawiony przedmiot badania świadków na okoliczność cudów zdziałanych za pośrednictwem sługi bożego.

Załącznik piąty (s. 147—148) zawiera instrukcje dotyczące eks-humacji doczesnych szczątków sługi bożego.

Po dodatkach F. Veraja umieszcza obok oryginałów włoskie tłumaczenia Konstytucji Apostolskiej *Divinus Perfectionis magister* (s. 150—162), dokument Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych *Normae* (s. 164—177) i *Decretum Generale* tejże Kongregacji. Na końcu autor umieścił indeks analityczny.

Książkę F. Veraji należy zaliczyć do fundamentalnych pozycji odnoszących się do procesu kanonizacyjnego. Ma ona nie tylko walor dzieła naukowego, ale może służyć jako podręcznik tak dla osób zajmujących się sprawami kanonizacyjnymi jak i dla studentów. Należy podkreślić szczególną przydatność tej książki w postępowaniu procesowym. Tym bardziej, że autor określa bliżej wiele pojęć, jak np. cnota, męczeństwo, fama świętości czy męczeństwa itd. Należy załować tylko, że autor jako pracownik Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych nie dotknął problemu innych cudów aniżeli uzdrowienia.

Ks. Bronisław Sitek

**Andrzej S o k a l a, Lenocinium w prawie rzymskim,
Rozprawy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 1992, ss. 92.**

Termin *lenocinium* w języku łacińskim występował obok tzw. *crimen lenocinii* (czyli przestępstwa polegającego na różnych formach pomocnictwa do *adulterium* czy nawet na samym tolerowaniu *adulterium* małżonki) także na oznaczenie nierządu, kuplerstwa, rajfurstwa, udostępniania własnego domu dla celów nierządnych i w ogóle ciągnięcia zysków z prostytucji tak heteroseksualnej jak i homoseksualnej (tej pederastycznej czy lesbijskiej). Proceder stręczenia do nierządu w państwie rzymskim był nie tylko problemem obyczajowym, ale też stał się przedmiotem wielu uregulowań prawnych. W literaturze zagadnienie to było do tej pory tylko marginalnie przedstawiane, bądź to w różnego typu hasłach encyklopedycznych, bądź opracowaniach ogólnych, zwłaszcza z prawa karnego; niekiedy także